Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-05-17

LS 2017-0291

Landstingsstyrelsen

Yttrande över utredning om vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026

Föredragande landstingsråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Stockholms stad har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över stadens Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Stockholms stad över Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms stad har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över stadens utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026.

Stadens politiska ledning har meddelat att Stockholms stad inte kommer att ansöka om att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026. Landstinget ska dock ändå yttra sig över utredningen inför Stockholms stads formella beslut i frågan. Landstingets yttrande ska ses mot denna bakgrund.

Stora evenemang så som olympiska spel kan ha positiva effekter för tillväxt och utveckling, inte minst för besöksnäringen i regionen. Sannolikt skulle det även få varaktigt positiva effekter för regionens arbetsmarknad och näringsliv. Den mycket väl utbyggda kollektivtrafiken i länet och de pågående investeringarna i bland annat utbyggnaden av tunnelbanan

underlättar för Stockholmsregionen att arrangera stora evenemang. Det är även positivt att ett antal stora arenor finns i Stockholms län. Behovet av tillkommande kapacitet är därmed mindre än för många andra städer/länder som ansöker om olympiska spel.

Ett olympiskt spel innebär dock ändå betydande kostnader och behov av investeringar från offentliga aktörer. Det är svårt att baserat på stadens utredning kostnadsberäkna vad konsekvenserna av vinterspelen hade inneburit för landstinget, inte minst då ansvarsfördelningen mellan staden/OS-projektet och landstinget för exempelvis sjukvårdsinsatser inte är klarlagd.

För att landstinget skulle ha kunnat ta formell ställning till frågan om Stockholms stad bör ansöka om att arrangera vinterspelen 2026 hade ytterligare diskussioner och faktaunderlag behövts för att klargöra olika aktörers roller och ekonomiska ansvar. Landstingets utgångspunkt är emellertid att kostnader för sjukvård, kollektivtrafik och säkerhet/trygghet i kollektivtrafiken vid ett OS-arrangemang inte ska belasta landstingets budget. Det hade vidare varit viktigt att investeringar som genomförs för ett stort evenemang, t ex inom kollektivtrafik, arenor etc, är sådana som finns med i länets prioriteringar liksom att finansiering av driftskostnader efter spelens genomförande hade varit klarlagda.

Om Stockholms stad hade beslutat att ansöka om att anordna vinterspelen skulle det ha varit nödvändigt med en nära och konstruktiv dialog mellan staden och landstinget om dessa frågor.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 4 maj 2017
Förslag till yttrande
Sammanfattning av Stockholms stads Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026

Irene Svenonius

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-05-04

LS 2017-0291

Handläggare:
Fredrik Åstedt

Landstingsstyrelsen

Yttrande över utredning om vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026

Ärendebeskrivning

Stockholms stad har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att yttra sig över stadens Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 4 maj 2017
Förslag till yttrande
Sammanfattning av Stockholms stads Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Stockholms stad över Utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Landstinget har beretts möjlighet att yttra sig över Stockholms stads utredning om Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026. Som samlad benämning för arrangemangen använder utredningen benämningen ”vinterspelen”.

Stockholms stads politiska ledning offentliggjorde den 26 april 2017 att staden inte kommer att ansöka om att arrangera vinterspelen och att arbetet med ansökan därför avbryts.

Förvaltningen konstaterar att stadens utredning främst fokuserar på utmaningar för stadens organisation vid en eventuell ansökan om att arrangera vinterspelen. För att landstinget skulle ha kunnat ta ställning till frågan om Stockholms stad borde ha ansökt om att arrangera vinterspelen hade ytterligare utredningar och förhandlingar krävts för att klargöra olika aktörers roller och ekonomiska ansvar. Landstingets utgångspunkt i dessa diskussioner hade varit att arrangemanget inte skulle belasta landstingets budget.

Bakgrund
Stockholms stads kommunstyrelse beslutade i maj 2016 att utreda möjligheterna för Stockholm att arrangera vinterspelen 2026. Stadens utredning presenterades i januari 2017 och har skickats ut på remiss av Stockholms stadsledningskontor. Stockholms stads politiska ledning offentliggjorde den 26 april 2017 att staden inte kommer att ansöka om att arrangera vinterspelen och att arbetet med ansökan därför avbryts.

IOK:s riktlinjer för ansökan publiceras sannolikt under sommaren 2017. Det är först därefter som det går att klarlägga vilka krav som kommer att ställs på bland annat sjukvård och kollektivtrafik under vinterspelen.

Utredningen bedömer att det finns goda möjligheter att anordna vinterspelen med en budget i balans. Budgeten beräknas till cirka 13,6 miljarder kronor och bygger på att i så stor utsträckning som möjligt minimera kostnaderna och endast i begränsad utsträckning bygga nya anläggningar. Cirka 80 procent av tävlingarna avser man genomföra i Stockholm, Botkyrka och Huddinge. Samtliga alpina grenar med en fallhöjd på 110 meter eller mer genomförs i Åre och tävlingarna i backhoppning och nordisk kombination genomförs i Falun.

Utredningen konstaterar följande gällande landstingets roll: ”För ett arrangemang av OS och Paralympics storlek är det väsentligt att funktioner som sjuk- och hälsovård samt kollektivtrafik fungerar med den tillströmning av besökare som förväntas under spelen. Landstinget måste intyga att det har kapacitet att ge den service som är nödvändig till den mängd besökare som väntas till ett vinterspel i Stockholm.”

Utredningen framhåller att staden tillsammans med landstingets trafikförvaltning behöver studera var i systemet risk för trängsel är som

störst, samt tänkbara åtgärder för att motverka detta. Även den praktiska kapaciteten på vissa stationer bör studeras, exempelvis plattformskapacitet, kapacitet vid rulltrappor och hissar. Möjligheten att öppna en tillfällig pendeltågsstation mellan Tullinge och Tumba, till en beräknad kostnad om 40 miljoner kronor, bör utredas vidare.

Utredningen konstaterar att det under de närmaste tio åren genomförs flera stora infrastruktursatsningar i Stockholmsområdet. Vinterspelen är inte beroende av dessa infrastruktursatsningar, men de kan i vissa fall ge bättre förutsättningar för spelen och i andra fall innebära vissa begräsningar.

Utredningen klargör att det i OS-byn ska finnas tillgång till "medicinsk service". Innebörden i vad som avses med detta begrepp specificeras inte. Av utredningen framgår vidare att en utgångpunkt är att den öppenvårdsavdelning som ska finnas i OS-byn "förläggs i lokaler som efter vinterspelen är avsedda att inrymma en närakut, som kan komma att ingå i landstingets planerade satsning på närakuter."

Ärendet har beretts i samråd med hälso- och sjukvårdsförvaltningen, trafikförvaltningen och förvaltning för utbyggd tunnelbana.

Överväganden
Förvaltningen bedömer att det hade kunnat vara positivt för länets utveckling om vinterspelen arrangerats i Stockholm år 2026. En förutsättning hade varit att arrangemanget inte belastat landstingets budget, dvs. att landstingets samtliga merkostnader kompenserats fullt ut av stadens OS-projekt. Förvaltningens överväganden framgår i övrigt av landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet att avge yttrande har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef ledningsstaben

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2017-05-30

LS 2017-0291

Stockholms stad
Stadsledningskontoret

Yttrande över utredning om vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över Stockholms stads utredning beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics år 2026. I likhet med utredningen använder landstinget nedan begreppet ”vinterspelen” som samlad benämning för arrangemangen.

Landstinget kan konstatera att Stockholms stads politiska ledning den 26 april 2017 offentliggjorde att staden inte kommer att ansöka om att arrangera vinterspelen och att arbetet med ansökan därför avbryts. Landstingets yttrande ska ses mot denna bakgrund.

Stockholms läns landsting konstaterar att Stockholms stads utredning främst fokuserar på utmaningar för stadens organisation vid en eventuell ansökan om att arrangera vinterspelen. Det är därför mycket svårt att baserat på utredningen kostnadsberäkna vilka konsekvenser vinterspelen skulle ha haft för landstinget, inte minst då ansvarsfördelningen mellan staden och landstinget för t.ex. sjukvårdsinsatser inte klarlagts. Det är även i utredningen oklart om och i så fall i vilken utsträckning landstingets merkostnader under vinterspelen hade kunnat rymmas inom vinterspelens genomförandebudget. För att landstinget skulle ha kunnat ta ställning till frågan om Stockholms stad borde ha ansökt om att arrangera vinterspelen hade ytterligare utredningar och förhandlingar krävts för att klargöra olika aktörers roller och ekonomiska ansvar. Landstingets utgångspunkt hade varit att arrangemanget inte skulle belasta landstingets budget, dvs. att landstingets samtliga merkostnader skulle ha kompenserats fullt ut av stadens OS-projekt.

I utredningen nämns områden där dialog hade behövt föras mellan staden och landstinget i det fortsatta arbetet inför en eventuell ansökan om att arrangera vinterspelen. Kollektivtrafik och sjukvård hade varit de viktigare sakområdena för denna dialog, inte minst för att tidigt tydliggöra vilka krav och förväntningar som kunde ha kommit att ställas på landstinget. Stockholms läns landstings utgångspunkt hade självfallet varit att landstinget, om vinterspelen hade arrangerats i Stockholm, skulle ha

fullgjort sina skyldigheter enligt gällande lagstiftning och regelverk på sjukvårds- och kollektivtrafikområdet.

Exempel på konkreta frågor som landstinget hade behövt diskutera vidare med staden är ansvars- och kostnadsfördelning när det gäller:

- sjukvårdsmottagning i OS-byn
- laboratorietjänster, inklusive dopningslaboratorium
- den tillfälliga pendeltågsstation mellan Tullinge och Tumba som nämns i utredningen
- merkostnader för kollektivtrafik
- merkostnader för säkerhet och beredskap
- eventuella övriga tillkommande kostnader, som annonsering i tunnelbanan eller deltagande i publika evenemang i anslutning till vinterspelen.

Stockholms läns landsting konstaterar att vinterspel i Stockholm år 2026 skulle ha medfört behov av betydande nya investeringar för regionens offentliga aktörer. Landstinget genomför för närvarande omfattande investeringar i utbyggd kollektivtrafik och i förverkligandet av framtidens hälso- och sjukvård. Länets kommuner står på samma sätt redan nu inför betydande investeringar i exempelvis bostäder och skolor för att möta behoven hos länets allt fler invånare. Till detta kommer snabbt ökande kostnader för såväl landsting som kommuner till följd av en växande och åldrande befolkning. Landstinget framhåller vikten av att arrangemang som vinterspelen inte tränger ut de nödvändiga investeringar som behöver genomföras i Stockholms län under det kommande decenniet.

Sammanfattning av utredningen beträffande Stockholms möjligheter att arrangera vinter-OS och Paralympics 2026

Utredningens uppdrag har varit att undersöka Stockholms förutsättningar för att ansöka om och att hålla vinter-OS och Paralympics 2026. (Som gemensamt namn för tävlingarna används begreppet vinterspelen)

Motiven för att utreda en ansökan om olympiska spel bottnar främst i att Stockholm är en idrotts- och evenemangsstad. Staden är full av elitidrottare, breddidrottare och motionärer och har en stor, engagerad och kunnig publik vid sportevenemang. De senaste tio åren har staden fått en allt större erfarenhet av att arrangera stora och framgångsrika nationella och internationella evenemang. Att ansökan gäller vinterspel och inte sommarspel, beror dels på att Sverige är en framgångsrik vintersportnation med många lämpliga arenor och anläggningar för is- och skidsporter, och dels på att sommarspelen är ett så mycket större och omfattande evenemang.

Stockholms intresse för att ansöka om vinterspel har ökat avsevärt sedan den olympiska rörelsen lanserade sin nya strategi *Olympic Agenda 2020*. Agendan stämmer väl överens med Stockholms ambitioner om social, ekonomisk, miljömässig och demokratisk hållbarhet. Stockholm har därmed, tillsammans med de medarrangerande kommunerna, en reell möjlighet att skapa de mest hållbara vinterspelen någonsin.

Resultatet skulle kunna bli ett framåtblickande olympiska spel, där fokus ligger på att förena ett sport- och publikevenemang av yppersta klass med en så stor omsorg som möjligt om människors välbefinnande och jordens ändliga resurser. Att hålla olympiska vinterspel om tio år kan således uppfylla stadens mål om att vara en ledande hållbar evenemangsstad.

God befintlig kapacitet

Olympic Agenda 2020 innebär bland annat en förnyad ansökningsprocess. Kandidatstäderna bjuds in att presentera sitt projekt och arrangemang som förväntas ligga i linje med stadens

Stadsledningskontoret
Kommunikation- och omvärld

10535 Stockholm
maria.molander@stockholm.se
stockholm.se

egna långsiktiga idrottsliga, ekonomiska, sociala och miljömässiga planering och behov.

Utgångspunkten för Stockholms kandidatur är regionens goda befintliga kapacitet gällande infrastruktur och moderna anläggningar för vintersport som **Ericsson Globe**, Tele 2, Friends Arena, Stockholms stadion, Flottsbro, Hammarbybacken med flera. Tillsammans med de etablerade högklassiga anläggningarna för alpina grenar i Åre och backhoppning i Falun finns grundförutsättningarna för att skapa ett hållbart koncept för vinterspel.

De investeringar som krävs i nya eller utbyggda anläggningar gäller sporter där det finns en efterfrågan och stort motionsintresse som skridskohall och anläggningar för längdskidor, vilket gör dem till en naturlig del in i en långsiktig idrotts- och folkhälsostrategi. Även bob- och rodelanläggningen som inte har en lika naturlig efterfrågan, bedöms ha ett relativt stort efterbruksvärde till exempel för nöjesupplevelser, liksom Lillehammers bana kan erbjuda idag över 20 år efter vinterspelen där.

Stadens stora behov och höga nybyggnadstakt av bostäder framöver gör att det redan finns planerade bostadsområden som lämpar sig för en OS-by som i utredningens förslag på Årstafältet. Den stora tillgången av hotellbäddar, vars antal dessutom enkelt kan kompletteras under några veckor med kryssningsfartyg vid stadens kajer, ger en hög besökskapacitet. Det finns också flera befintliga mässhallar och konferensanläggningar som är stora nog att rymma andra nödvändiga faciliteter som ett omfattande mediecenter.

Tydliga mervärden

Tydliga mervärden för stockholmarna som bidrar till social hållbarhet återfinns i arbetstillfällen, volontärsuppdrag och ett ökat fokus på tillgänglighet för alla – det senare inte minst tack vare Paralympics som hålls några veckor efter vinterspelen. Volontärsuppdragen kan innebära en integrerande roll för människor utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Åren före och efter spelens genomförande erbjuder många möjligheter att skapa aktiviteter och evenemang inspirerade av vinterspelen som bidrar till ökad folkhälsa genom bredd- och motionsidrott för såväl barn och ungdom som vuxna.

Erfarenhetsmässigt ger olympiska spel positiva samhällsekonomiska effekter, inte minst via besöksnäringen. Det gäller såväl för perioden före, under som efter evenemanget. Den

kraftfulla exponeringen av värdstaden och landet vid ett olympiskt spel ger stora möjligheter att öka attraktionskraften både som besöksmål för turism och etableringsplats för företagande. Stockholms och Sveriges näringsliv får i samband med spelen ett skyltfönster mot omvärlden och därmed en möjlighet att lyfta fram styrkor som innovationskraft, hållbarhetslösningar, tech och digitalisering.

Olympiska spel kan på ett naturligt sätt utvecklas till en scen även för annat än idrottstävlingar, utan att det behöver konkurrera med spelens hjärta och kärna. Under spelen förvandlas tävlingsorterna till evenemangsplatser som med fördel kan ge utrymme för olika kulturella uttryck inom till exempel musik, konst och design som bidrar till publikupplevelsen.

Gemensamma värderingar

Även andra ambitioner och värden kan få ett stort exponeringsutrymme. Stockholms metodiska och utpräglade arbete för mänskliga rättigheter, ökad tolerans och öppenhet samt individens frihet att utrycka sin identitet som man själv vill, kan ges en framträdande plats vid ett nytt och modernt olympiskt vinterspel. Även här stämmer Stockholms ambitioner väl överens med den olympiska rörelsens klassiska grundläggande värderingar om *respekt för varje individ och vänskap över alla gränser* och de nya strategierna i *Olympic Agenda 2020*, som bland annat sätter ökat fokus på arbetet för jämställdhet och mot diskriminering.

Utredningens opinionsanalys visar att det finns både stöd för och en skepsis mot att arrangera olympiska spel, så som evenemanget är känt idag. Analysen visar samtidigt att *Olympic Agenda 2020* är okänd, men att det finns utrymme för ett ökat intresse, engagemang och stöd om Stockholm kan stå för mer hållbara spel än hittills och bidra till en utveckling i den riktningen. Den demokratiska hållbarheten kan stärkas ytterligare och förankras i en dialog där stockholmarna bjuds in till medskapande av evenemanget.

Genomförandebudget i balans

Den mest centrala frågan som utredningen har haft i uppdrag att besvara, och som även stockholmarna ställer, är att bedöma kostnaderna för evenemanget och möjligheten att få en genomförandebudget i balans. Utredningen ägnar därför en stor del av slutrapporten till dessa frågor och gör långtgående jämförelser med tidigare vinterspel, framförallt Vancouver 2010. Sammanfattningsvis gör utredningen bedömningen att det finns

goda möjligheter att anordna arrangemanget med en budget i balans.

Genomförandebudgeten är balanserad och omsluter cirka 13,6 miljarder kronor. Detta förutsätter att Stockholms stad svarar för huvuddelen av de investeringar på mellan 2 och 2,5 miljarder kronor som uppskattas behövas i form av nya idrottsanläggningar. Förslaget bygger på att i så stor utsträckning som möjligt begränsa kostnaderna och att endast i begränsad utsträckning bygga nya anläggningar. De nya anläggningar som byggs ska även ha ett stort efterbruksvärde för regionens invånare.

Konceptet bygger på att cirka 80 procent av tävlingarna genomförs i Stockholm, Botkyrka och Huddinge samt att samtliga alpina grenar med en fallhöjd på 110 meter eller mer genomförs i Åre och att tävlingarna i backhoppning och nordisk kombination genomförs i Falun.

Förslag att förbereda en intresseanmälan

Vissa frågor behöver utredas vidare i detalj under remisstiden. Utredningen konstaterar att snötillgången behöver säkras med resurser för snölagring och snötillverkning, men i det fallet skiljer sig inte Stockholm från andra vintersportorter som Åre och Falun - eller andra länder. Framkomligheten till de olika tävlingsplatserna kommer att delvis att bli ansträngd under spelen, men bedöms ändå vara hanterbar under de veckor som arrangemanget pågår. Möjliga sett att underlätta framkomligheten under spelen behöver utredas mer. Graden av miljöpåverkan behöver analyseras ytterligare, framförallt för skidanläggningen i Botkyrka.

De slutgiltiga instruktionerna och förutsättningarna från Internationella olympiska kommittén för ansökan om 2026 års spel har ännu inte presenterats. 2026 blir de första vinterspel att arrangeras utifrån Olympic Agenda 2020. Vissa av dessa riktlinjer förväntas offentliggöras under det första halvåret 2017. Mer detaljerade anvisningar kommer levereras under början av 2018.

Utöver att beräkna och bedöma de faktiska möjligheterna att arrangera ett vinterspel och Paralympics 2026 kan utredningen konstatera att Stockholm inför dessa spel har en unik chans att tillsammans med den olympiska rörelsen utforma en ny, moderniserad och mer hållbar, typ av vinterspel.

På samma sätt som sommarspelen i Stockholm 1912 moderniserade tävlingarna och arrangemanget för många år framåt, har

vinterspelen i Stockholm 2026 förutsättningar att bli en milstolpe och inspiration även för framtida spel.

Med utgångspunkt i Stockholms erfarenheter som evenemangsarrangör, stadens långtgående hållbarhetsambitioner samt resurser i form av anläggningar och tät infrastruktur skulle vintersportnationen Sverige kunna hålla landets första vinterspel någonsin - med en stabilt framåtblickande hållbarhetsprofil.

Utifrån de sammantagna slutsatserna i rapporten föreslår utredningen att arbetet med att förbereda en intresseanmälan startas och görs parallellt med remisshanteringen, då det är av stor vikt att tidskritiska tillståndsprocesser startas under denna period.